

Natuurtoets

Herontwikkeling Harmonieplein Maarsse

projectnummer 410587
definitief
5 augustus 2016

Natuurtoets

Herontwikkeling Harmonieplein Maarssen

projectnummer 410587
definitief
5 augustus 2016

Auteur(s)

drs. ir. J. A. Slagt
ir. M. Korthorst

Opdrachtgever

Gemeente Stichtse Vecht - Afdeling Ontwikkeling
Postbus 1212
3600 BE Maarssen

datum vrijgave	beschrijving revisie	goedkeuring	vrijgave
05-08-2016	definitief	ir. M. Korthorst	A. van Dongen

Projectgroep bestaande uit

drs. ir. J.A. Slagt
ir. M. Korthorst

Tekstbijdragen

drs. ir. J.A. Slagt
ir. M. Korthorst

Fotografie

ir. M. Korthorst

Contactgegevens:

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE

T. 0610913429
E. anthony.vandongen@anteagroup.com

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Flora- en faunawet	3
2.3	Natuurwerk Nederland	3
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	3
3	Projectgebied en projectvoornemen	4
3.1	Projectgebied	4
3.2	Projectvoornemen	4
4	Methodiek	5
4.1	Algemeen	5
4.2	Bureauonderzoek	5
4.3	Terreinbezoek	6
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	6
5	Resultaten gebiedsonderzoek	7
5.1	Gebiedsbeschrijving	7
5.2	Beschermde soorten	8
5.2.1	Bureauonderzoek	8
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	9
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	13
5.3	Beschermde gebieden	13
6	Toetsing	15
6.1	Effectbepaling project	15
6.2	Effecten beschermde soorten	15
6.2.1	Vogels	15
6.2.2	Zoogdieren	16
6.3	Effecten op beschermde gebieden	16
6.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	16
6.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	17
7	Conclusies	18
7.1	Conclusies soortenbescherming	18
7.2	Conclusies gebiedsbescherming	19

7.3	Vervolgonderzoek vleermuizen en gierzwaluw	19
7.4	Kansen voor natuur	20
8	Bronnen	22

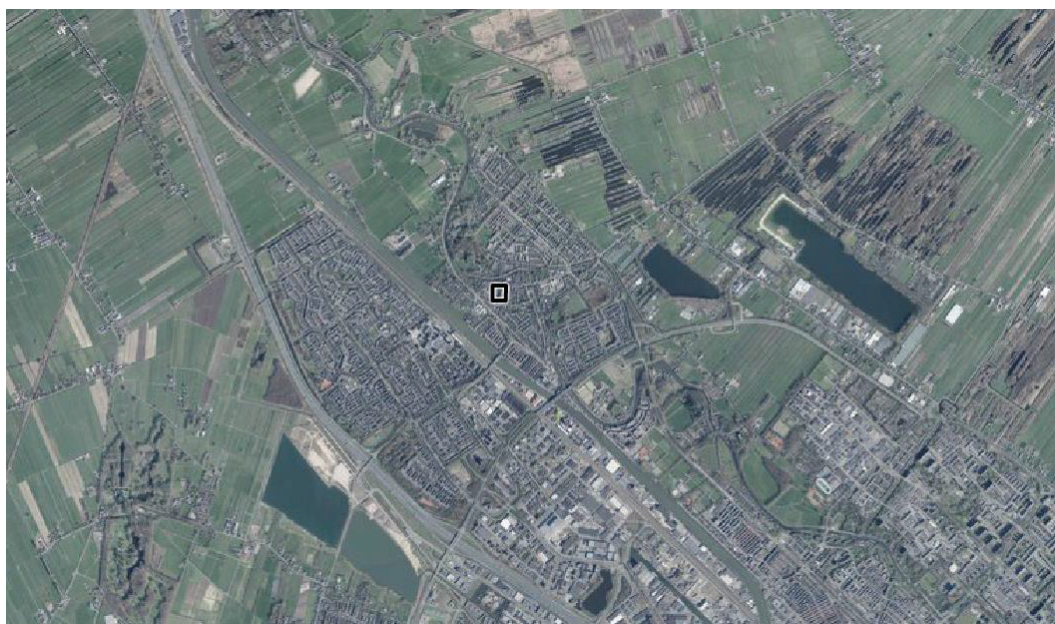
Bijlage I Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer, gemeente Stichtse Vecht, is voornemens het Harmonieplein te herontwikkelen. Het Harmonieplein is gelegen in Maarssen Dorp en beslaat ca. 30.000 m². Op het plan zijn winkels, woningen, een bibliotheek en scholen aanwezig. Een deel van de aanwezige bebouwing dient te worden gesloopt voor de herontwikkeling van het projectgebied.

Werkzaamheden dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. In Figuur 1-1 is de globale ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1-1. Begrenzing van de plangebied (zwart omlijnd). Bron: Globespotter

1.2 Doel

Bij ruimtelijke plannen is in het kader van de effecten op beschermde soorten inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de natuurtoets
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Flora- en faunawet
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd. Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar Bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn alleen onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Natuurwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden beschermd middels de Natuurbeschermingswet 1998, deze gebieden hebben daarmee een wettelijke beschermde status. Er zijn geen ontwikkelingen zonder Natuurbeschermingswet vergunning toegestaan als deze ontwikkeling de natuurlijke waarden en instandhoudingsdoelen van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Pjobjectgebied en projectvoornemen

3.1 Projectgebied

Het projectgebied bevindt zich in Maarssen-dorp. Maarssen is een dorp in de Nederlandse gemeente Stichtse Vecht, in de provincie Utrecht. Het dorp ligt ten noorden van de stad Utrecht. Maarssen ligt aan de rivier de Vecht en aan het Amsterdam-Rijnkanaal, en telt ongeveer 13.000 inwoners. Het Harmonieplein beslaat ca. 30.000 m² met diverse opstallen. Het projectgebied ligt tussen de Bolensteinsestraat, Bolensteinseweg, Gaslaan, Kerkweg en het Harmonieplein.

Binnen het projectgebied bevinden zich onder andere basisscholen, huizen, appartementen, horeca, een bibliotheek, een theater en een supermarkt.

Figuur 3.1. Het plangebied in luchtfoto (links) en tekening (rechts). Bron: Globespotter (l), Stedebouwkundig masterplan (r).

3.2 Projectvoornemen

Volgens het stedebouwkundig masterplan is gemeente Stichtse Vecht voornemens het Harmonieplein te ontwikkelen tot een aantrekkelijkere plek. Hiertoe willen zij een deel van de bestaande bebouwing slopen. Er zijn meerdere tekeningen gemaakt, maar het definitieve bouwplan is nog niet vastgesteld. Bij de herinrichting wordt plaats gemaakt voor een nieuwe school, woningen, winkels en infrastructuur. In het zuidelijke deel van het projectgebied komen herenhuizen met diepe tuinen, in het noordelijke bouwblok zullen waarschijnlijk appartementen worden gebouwd. Het aanwezige groen zal zo veel mogelijk behouden blijven en er zal een gazon en haag rondom de nieuw te bouwen school worden aangelegd (Stedebouwkundig masterplan, 2016).

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (Tabel 3) en overig beschermde (Tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in Tabel 1 van de Flora en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaarder (Tabel 2 en 3 – soorten) beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl \EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2011 - 2016. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Vogels zijn onderverdeeld in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in Bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat in het plangebied.

Op 8 juli 2016 is door een deskundig ecooloog van Antea Group bij bewolkt weer met een gemiddelde temperatuur van 18°C een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek).

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich midden in de bebouwde kom en bestaat onder andere uit huizen, scholen en parkeerterreinen. De meeste bebouwing is enkele verdiepingen hoog en relatief jong. De aanwezige panden zijn goed afgewerkt en verkeren niet in verval staat.

Figuur 5-1. Aanwezige bebouwing in het projectgebied

Tussen de bebouwing is vegetatie te vinden, waaronder lindebomen en een monumentale kastanjeboom welke behouden zal blijven bij de herinrichting van het gebied. Aan de zijkant van het projectgebied bevindt zich een haag in welke meerdere huismussen zijn aangetroffen. Het is aannemelijk dat deze heg de verblijfplaats van meerdere paren vormt. De huismussen zijn ook aangetroffen in leilindes welke zich aan een plein in het midden van het projectgebied bevinden.

Aan de noordzijde van het gebied bevinden zich enkele oudere huizen met geschikte daken voor vleermuizen en gierzwaluwen als verblijf-broedplaats.

Figuur 5.1. Vegetatie in het projectgebied. Aan de bovenkant een heg en lindes waarin huismussen zijn aangetroffen. Rechtsonder een huis wat een geschikt leefgebied voor een vleermuis vormt.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlassen (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (Tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Vogels, categorie 1-4

- Buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer

Zoogdieren

- Eekhoorn, noordse woelmuis, waterspitsmuis, baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis.

Reptielen

- Ringslang.

Amfibieën

- Rugstreeppad.

Vissen

- Kleine modderkruiper, rivierdonderpad, bittervoorn.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

- Geen.

Flora

- Gele helmblom, kluwenklokje, moeraswespenorchis, prachtklokje, rietorchis, stijf hardgras, tongvaren, waterdrieblad, wilde gagel, wilde marjolein.

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats.

Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort gededuceerd uit bovenstaande gegevens, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of het plangebied een belangrijke functie vervult voor (onder andere) deze soorten en of effecten aan de orde zijn. De bevindingen worden in paragraaf 5.2.2 beschouwd.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek door een ecooloog van Antea Group, wordt per soortgroep ingegaan op de eventuele (kans op) aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied.

Afbakening relevante soorten

De bevindingen van het terreinbezoek zijn per relevante soortgroep uiteenzet. Aangezien het projectgebied een beperkte omvang heeft, in verstedelijkt gebied ligt, voornamelijk vaste bebouwing heeft met slechts op enkele plekken groen en geen aanwezige waterpartijen, zijn niet alle soortgroepen relevant. Zo zijn er onder andere op basis van het terreinbezoek geen effecten (overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet) aan de orde op de (sub)soortgroepen: amfibieën, reptielen, vissen, vlinders en libellen. Gezien de bebouwde biotoop en de afwezigheid van o.a. open water, oeverzones en/of (bloemrijke) natuurlijke vegetaties in het projectgebied, in combinatie met hun strenge biotoopeisen, is de functie van het projectgebied afwezig voor deze zwaar beschermde soort(groep)en.

De overige soortgroepen vogels, zoogdieren en flora worden behandeld.

Vogels (categorie 1-4)

Zoals blijkt uit de bureaustudie is een aantal vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied waarvan de broedplaatsen jaarrond beschermd zijn en waar bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd ontheffing moet worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie Bijlage I).

Jaarrond beschermde nesten

De buizerd leeft in een habitat waar bosschages worden afgewisseld met open plekken. Ze kunnen ook gevonden worden in parken in stedelijke omgeving, op voorwaarde dat ze voldoende rustplekken hebben. De havik en sperwer worden beiden in bosrijke habitat aangetroffen. Slechtvalken komen voor in open gebieden waarin hoge punten aanwezig zijn zoals steile kliffen maar ook industriegebieden met hoge schoorstenen en hoogspanningsmasten in een

weidegebied. Gezien de afwezigheid van geschikte broedplaatsen, wordt de aanwezigheid van jaarrond beschermde broedplaatsen van de buizerd, havik, sperwer en slechtvalk uitgesloten.

De gierzwaluw bevindt zich voornamelijk in het luchtruim, maar kiest tijdens het broeden voor menselijke bebouwing zoals gaten in muren, onder dakpannen en in nestkasten. Hierdoor kan de aanwezigheid van broedplaatsen van de gierzwaluw in het projectgebied niet worden uitgesloten.

De huismus broedt over het algemeen in stedelijk gebied in uiteenlopende holtes en in dichte vegetatie zoals heggen. Tijdens het terreinbezoek is een kolonie huismussen aangetroffen in de heg weergegeven in figuur 5-2.

Figuur 5-2. Heg met broedplekken voor huismus

De kerkuil en ransuil zijn beide soorten die voorkomen in landschappen waar bosschages worden afgewisseld door graslanden en heggen. Gezien de afwezigheid van een geschikt leefgebied, wordt het voorkomen van broedplaatsen van de kerkuil en ransuil uitgesloten.

Ooievaars komen voor in open landschappen en broeden voornamelijk op menselijke bouwsels. In het plangebied zijn geen nesten van de ooievaar aanwezig.

Roeken leven in kolonieverband, waarbij ze hun nesten bouwen in bomen in bijvoorbeeld parken en bij bouwlanden. In het plangebied is geen roekenkolonie aanwezig.

Zoogdieren

Eekhoorns komen voor in bosrijk gebied, in parken en stedelijke groen. Voorwaarde is dan dat er voldoende voedsel en beschutting is. Binnen het projectgebied is geen geschikte leefomgeving aangetroffen, en het voorkomen van de eekhoorn wordt dan ook uitgesloten.

De noordse woelmuis leeft in hoge vegetaties met vooral grasachtige planten. In gebieden waar andere woelmuizen voorkomen, leeft de soort veel in natte terreinen, zoals rietland, moeras, zeer extensief gebruikte weilanden, drassige hooilanden, vochtige duinvalleien en periodiek overstroomde terreinen (website zoogdiervereniging). Gezien de afwezigheid van een geschikt leefgebied, wordt het voorkomen van de noordse woelmuis uitgesloten.

De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers (website zoogdiervereniging). Gezien de afwezigheid van een geschikt leefgebied, wordt het voorkomen van de waterspitsmuis uitgesloten.

Uit de bureaustudie blijkt dat de baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis in de omgeving van het projectgebied voorkomen. Vleermuizen hebben verblijfplaatsen in bebouwing en in bomen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, holen of scheuren van voornamelijk grote bomen. Binnen het projectgebied bevinden zich meerdere gebouwen die geschikt zijn als mogelijke verblijfplaats voor vleermuizen, met name het huizenblok aan de noordkant van het plangebied waaronder de bakkerij.

De watervleermuis foerageert voornamelijk boven stilstaand en stromend water. Baardvleermuizen zijn in meer of mindere mate aan bos gebonden, zowel voor hun foerageergebieden als voor hun zomerverblijfplaatsen. Rosse vleermuizen jagen vooral in open, waterrijke landschappen zoals uiterwaarden, moerassen, infiltratiegebieden, veenplassegebieden, akkercomplexen en grote wateren zoals de Veluwe randmeren en de Oostvaardersplassen (RVO, 2014a). Gezien de afwezigheid van geschikte habitats in het projectgebied, wordt de aanwezigheid van deze soorten uitgesloten. Het projectgebied biedt mogelijk geschikte habitats voor de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis. Tijdens het terreinbezoek zijn geen sporen getroffen van vleermuizen, maar aanwezigheid kan niet worden uitgesloten. Nader, specifiek vleermuis onderzoek wordt aanbevolen.

Flora

De gele helmbloem is bij uitstek een stadspiant die groeit op oude vochtige en beschaduwde muren en andere stenige plaatsen zoals grachtmuren en voegen in trappen. Deze alledaagse stadspiant hoort bij de nieuwe stadspiantengemeenschap van vochtige muren waartoe veel bijzondere varens behoren (Floron verspreidingsatlas). Tijdens het terreinbezoek zijn geen geschikte groeiplaatsen zoals vochtige muren aangetroffen, noch is de gele helmbloem ergens anders getroffen. De aanwezigheid van de gele helmbloem wordt dan ook uitgesloten.

Kluwenklokje komt oorspronkelijk in Nederland in het wild voor langs de rivieren. De natuurlijke groeiplaats is op zonnige en matig vochtige bodem van kalk- of humushoudend zand, klei of leem (Floron verspreidingsatlas). Gezien de afwezigheid van een geschikt biotoop voor het kluwenklokje, wordt de aanwezigheid hiervan binnen het projectgebied uitgesloten.

De moeraswespenorchis komt voor in zeeduinen, grasland, bermen, opgespoten grond moerassen, waterkanten en heide (Floron verspreidingsatlas). Gezien de afwezigheid van een geschikt biotoop voor moeraswespenorchis, wordt de aanwezigheid hiervan binnen het projectgebied uitgesloten.

Groeiplaatsen van het prachtklokje zijn bosranden, struwelen, bossen, bermen en langs spoorwegen (Floron verspreidingsatlas). Gezien de afwezigheid van een geschikt biotoop voor het prachtklokje, wordt de aanwezigheid hiervan binnen het projectgebied uitgesloten.

Rietorchis staat vaak op iets open, zonnige en vochtige terreinen zoals grasland, veen, rietland, op waterkanten en in bermen (Floron verspreidingsatlas). Gezien de afwezigheid van een geschikt biotoop voor de rietorchis, wordt de aanwezigheid hiervan binnen het projectgebied uitgesloten.

Stijf hardgras groeit sporadisch op oude muren en is voornamelijk op straat te vinden. Tijdens het terreinbezoek is geen stijf hardgras aangetroffen en de aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

Tongvaren wordt zowel in bosrijk als in stedelijk gebied aangetroffen. In steden groeit de tongvaren op oude, beschaduwde, vochtige tot natte muren. In het projectgebied bevinden zich geen oude panden welke een geschikt habitat vormen voor de tongvaren. Aanwezigheid van de tongvaren wordt dan ook uitgesloten.

Waterdriblad leeft in natte tot zeer vochtige habitats. Gezien de afwezigheid van water in het projectgebied, wordt de aanwezigheid van deze soort uitgesloten.

Wilde gagel komt voor in heidegebieden, moeras, bosranden en duinen. Gezien de afwezigheid van een geschikt biotoop in het projectgebied, wordt aanwezigheid van deze wilde gagel uitgesloten.

Het leefgebied van wilde marjolein bestaat onder andere grasland, bermen, bosranden, heggen en stadswallen. Tijdens het terreinbezoek is geen wilde marjolein angetroffen noch zijn er geschikte habitats gevonden. De aanwezigheid van deze soort wordt dan ook uitgesloten.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Uit het terreinbezoek is gebleken dat de soorten weergegeven in Tabel 5.1 en die een (zwaarder) beschermde status hebben in de Flora- en faunawet mogelijk voor kunnen komen in het projectgebied. In hoofdstuk 6 wordt nader op deze soorten in gegaan.

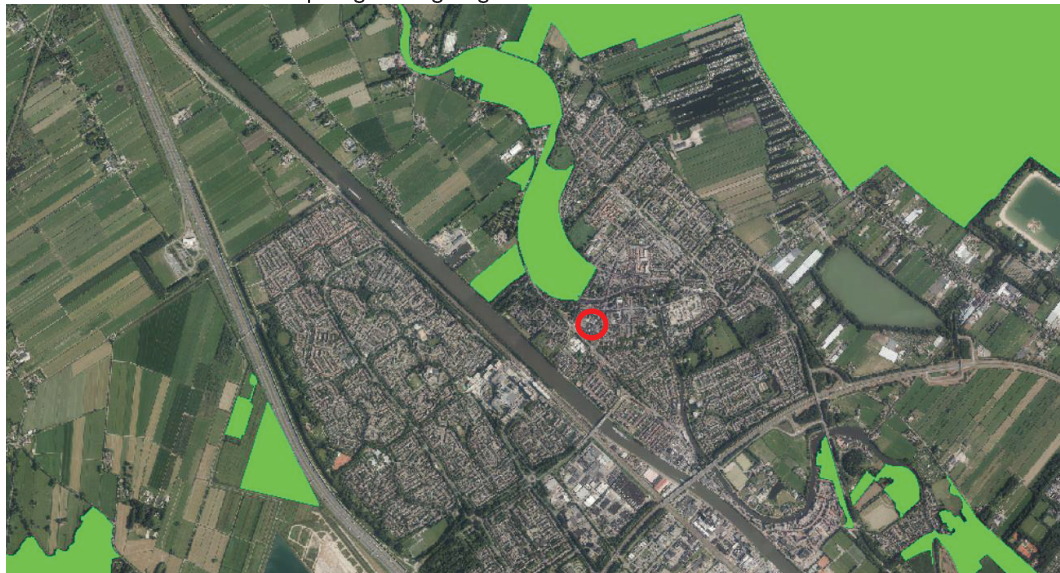
Tabel 5.1: Mogelijk aanwezige beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Huismus	FF-wet, categorie 2, jaarrond beschermd nest	Vastgesteld	Aangetroffen in heggen en bomen
Gierzwaluw	FF-wet, categorie 2, jaarrond beschermd nest	Mogelijk	Geschikte gebouwen aanwezig
Vleermuis	FF-wet, tabel 3	Mogelijk	Geschikte gebouwen aanwezig

5.3 Beschermde gebieden

Natuurnetwerk Nederland

In het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Het dichtstbijzijnde NNN-gebied is op circa 100 meter ten noorden van het plangebied gelegen.

Figuur 5-3. Weergave van het plangebied (rood omlind) t.o.v. NNN gebieden. Bron: Webkaart Utrecht.

Natura 2000-gebieden

Het projectgebied is niet binnen de grenzen van een Natura 2000-gebied gelegen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt op circa 1500 meter afstand ten noordoosten van het plangebied. Dit gebied is aangewezen onder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Figuur 5-4 Weergave van het plangebied (rood omlijnd) t.o.v. Natura 2000-gebieden (blauw omlijnd). Bron: Webkaart Utrecht.

6 Toetsing

6.1 Effectbepaling project

De voorgenomen werkzaamheden omvatten de sloop van de aanwezige bebouwing en het herinrichten van het projectgebied. Bij de herinrichting zullen nieuwe gebouwen worden geplaatst alsmede nieuw groen worden aangelegd.

In paragraaf 6.2 worden de effecten beschreven van de voorgenomen ontwikkeling op de aanwezige beschermde soorten in het projectgebied. In paragraaf 6.3 worden de effecten beschreven op de beschermde gebieden.

6.2 Effecten beschermde soorten

De effecten op de zwaarder beschermde soorten (Tabel 2 en 3-soorten) welke (mogelijk) aanwezig zijn binnen het projectgebied worden per soortgroep getoetst. Voor de vogels wordt naast de categorie 1-4 vogelsoorten ook ingegaan op de algemene soorten.

6.2.1 Vogels

Algemene broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Jaarrond beschermde nesten

In het voorliggende plangebied zijn daken en betimmeringen aanwezig die geschikt zijn als rust- en verblijfplaatsen voor gierzwaluwen. Door deze aspecten zijn gierzwaluwen op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor gierzwaluwen, niet uit te sluiten van het plangebied. Daarnaast zijn tijdens het terreinbezoek huismussen aangetroffen binnen het projectgebied.

Zowel de broedplaats van de gierzwaluw als de huismus zijn jaarrond beschermd onder de Flora- en faunawet. Het slopen van de bebouwing en verwijderen van heggen heeft een negatief effect op de broedplaats van beide soorten. Bij het amoveren van bebouwing en het verwijderen van vegetatie dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van gierzwaluw en huismus.

In de praktijk kan er vanuit gegaan worden dat de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor, tijdens en na de activiteiten geschikt moet zijn voor een vergelijkbaar aantal exemplaren van de huismus en gierzwaluw. De plekken waar genesteld wordt of waar zich de territoria bevinden, mogen wel veranderd zijn. Omdat niet gegarandeerd kan worden dat elke nieuwe vervangende verblijfplaats gebruikt zal worden, is het noodzakelijk om per verblijfplaats die verloren gaat tijdig meerdere alternatieve verblijfplaatsen op verschillende in potentie geschikte plekken aan te bieden (RVO, 2014c). Voor de beoogde werkzaamheden is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Activiteiten die plaatsvinden aan bebouwing hebben effect nestplaatsen en/of slaappleatsen. Activiteiten die in de groene omgeving plaatsvinden, hebben effect op het foerageergebied, nestlocaties en slaappleatsen. Vaak zal het niet mogelijk zijn om van elke verblijfplaats de functionaliteit te behouden. Effecten kunnen verminderd worden door bijvoorbeeld het in stand houden of het creëren van nestgelegenheid en wintergroene elementen (RVO, 2014c).

6.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Bij het amoveren van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders. Boombewonende vleermuizen verblijven in gaten, hopen of scheuren van voornamelijk grote bomen.

In het voorliggende plangebied zijn daken en betimmeringen aanwezig die geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaatsen voor gebouwbewonende vleermuizen of die vleermuizen toegang bieden tot het gebouw. Door deze aspecten zijn vleermuizen op basis van (veld)ervaring en kennis van de geschiktheid van de elementen voor vleermuizen, niet uit te sluiten van het plangebied.

Door de toekomstige ontwikkelingen in dit deelgebied (waaronder eventuele sloop) is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In het kader van de Flora- en faunawet is daarom een aantal verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen neergelegd die in principe niet overtreden mag worden door onder andere een ruimtelijke ontwikkeling. Om te kunnen bepalen of eventuele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden worden door de voorgenomen ontwikkeling, is nader onderzoek naar het gebruik en de functie van het gebouw in het plangebied noodzakelijk. Indien het plangebied een relevant onderdeel uitmaakt (in de vorm van verblijfplaatsen) van het leefgebied van vleermuizen dienen vervolgstappen ondernomen te worden. De inhoud van het nader onderzoek en de eventuele vervolgstappen worden in Hoofdstuk 7 nader beschouwd.

Indien vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aanwezig blijken te zijn, hoeft dit vooralsnog geen belemmering te zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan, aangezien soortspecifieke maatregelen te combineren zijn met de nieuwe bestemming in, of in de directe omgeving van het plangebied. Het betekent wel dat voorafgaand aan de werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkelingen in het plangebied voorwaarden worden gesteld en zijn uitgevoerd aan de wijze en periode van de werkzaamheden en het opnemen/integreren van voorzieningen zoals vleermuiskasten.

6.3 Effecten op beschermde gebieden

6.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. In de omgeving van het plangebied liggen wel NNN-gebieden. Ook significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de nabijheid van het project kunnen worden uitgesloten. De ontwikkeling in het plangebied heeft geen effect op de directe omgeving van het plangebied. Vanuit dit oogpunt zijn er voor NNN geen belemmeringen.

6.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt op circa 1500 meter afstand ten noordoosten van het plangebied. Dit gebied is aangewezen onder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Gezien de huidige inrichting van het gebied niet wezenlijk verschilt van de inrichting ná de uitvoering van de projectplannen, zijn effecten op deze gebieden uit te sluiten.

7 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de natuurtoets gepresenteerd. De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2). Voortkomend uit de soortenbescherming komen een aantal verplichte voorwaarden in het kader van de Flora- en faunawet (paragraaf 7.3). In paragraaf 7.4 worden maatregelen voorgesteld die in de nieuwe situatie kansen bieden voor soorten die zijn gebonden aan gebouwen en stedelijke omgeving.

7.1 Conclusies soortenbescherming

In het plangebied komen meerdere beschermde soorten voor die negatieve effecten ondervinden van de projectplannen. In het plangebied komt de huismus voor en mogelijk zijn er verblijfplaatsen van vleermuizen en gierzwaluwen. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels op het plangebied. Overige beschermde soorten komen niet voor in het plangebied.

Vleermuizen

Het huizenblok aan de noordkant van het plangebied vormt een potentieel geschikte verblijfplaats voor vleermuizen. Vleermuizen zijn zwaar beschermde soorten en staan vermeld op Tabel 3 van de Flora- en faunawet en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. In verband met de mogelijke effecten die de planontwikkeling kan hebben op de hier potentieel aanwezige vleermuissoorten, is het uitvoeren van een nader onderzoek noodzakelijk om hier inzicht in te krijgen. In paragraaf 7.3 wordt het nader onderzoek en de eventueel door te lopen juridische procedure nader toegelicht.

Vogels

Broedvogels

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door werkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het projectgebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden het projectgebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het projectgebied of de directe omgeving wordt het projectgebied niet vrijgegeven en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zijn huismussen aangetroffen. Ook kan de aanwezigheid van de gierzwaluw niet worden uitgesloten. Door de voorgenomen projectingrepen wordt het leef- en broed gebied van de huismus aangetast, hiervoor dient een ontheffingsprocedure in het kader van de Flora- en faunawet doorlopen te worden. Naar de aanwezigheid van de gierzwaluw dient nader onderzoek te worden uitgevoerd.

Overzicht

In Tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en waar nader onderzoek naar uitgevoerd moet worden. In paragraaf 7.3 wordt de vervolprocedure voor vleermuizen toegelicht.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Vleermuizen	Mogelijk	Ja	Indien verblijfplaatsen aanwezig zijn	
Huismus	Ja	Nee	ja	Mitigatie is aan de orde en werken buiten broedseizoen.*
Gierzwaluw	Indien aanwezig als broedvogel	Ja	Indien aanwezig als broedvogel	
Broedvogels	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen

7.2 Conclusies gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland

Binnen het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. Ook heeft de planontwikkeling geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland buiten het plangebied. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan.

Natura 2000

Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Op basis van de aard en omvang van de werkzaamheden en de afstand tot het Natura 2000-gebied zijn effecten op dit gebied uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet, zoals het opstellen van een voortoets, zijn dan ook niet noodzakelijk.

7.3 Vervolgonderzoek vleermuizen en gierzwaluw

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen (mei/juni - september/oktober) conform het meest recente vleermuisprotocol (2013) is noodzakelijk en geeft hier meer inzicht in. Een dergelijk nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten is juridisch gezien drie jaar geldig. Daarnaast dient geïnventariseerd te worden of de gierzwaluw broedt in het plangebied.

Procedure

Wanneer geen vleermuizen of gierzwaluwen worden aangetroffen, dan kunnen de werkzaamheden zonder bezwaren vanuit de Flora- en faunawet doorgang vinden.

Indien vleermuizen of gierzwaluwen wel aanwezig zijn dan dient een mitigatieplan opgesteld te worden waarin beschreven staat welke mitigerende (en zorgplicht gerelateerde) maatregelen genomen worden om overtredingen van de in de Flora- en faunawet opgelegde verbodsbepalingen te voorkomen.

Tevens dient bij aanwezigheid van verblijfplaats(en) een ontheffing aangevraagd te worden bij het bevoegd gezag Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Deze dient aangevraagd te worden aangezien door het realiseren van de werkzaamheden een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de vleermuissoort of gierzwaluw **verstoord wordt. Immers, de** vleermuissoort of gierzwaluw wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door deze werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de vleermuissoort of gierzwaluw overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist.

De doorlooptijd van een ontheffingaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 3 tot 4 maanden (reguliere aanvraag) en maximaal 26 weken (via de Omgevingsvergunning).

7.4 Kansen voor natuur

Om de natuur meer ruimte te geven in de nieuwe situatie in het plangebied kan een aantal soortspecifieke en duurzame maatregelen genomen worden. Deze maatregelen zijn niet wettelijk verplicht. De Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een Checklist ontwikkeld die gebruikt kan worden voor het realiseren van natuurvriendelijke maatregelen voor gebouwen. Hieronder worden enkele maatregelen voorgesteld voor de typische aan steden gebonden gierzwaluw, huismus en vleermuizen.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een typische soort van stedelijke omgeving. Om de soort kansen te bieden in het plangebied worden de enkele maatregelen aanbevolen. Deze maatregelen zijn afkomstig uit de soortenstandaard van de gierzwaluw opgesteld door het RVO (2014b).

Biedt geschikte verblijfplaatsen aan zoals een nestdakpan, Deze dienen in groepjes bij elkaar aangeboden te worden. Deze verblijfplaatsen moeten:

- niet in de volle zon liggen.
- voldoende (veilige) uitvliegruimte hebben.
- de speciale dakpannen moeten:
 - o voldoen aan een minimum bodemoppervlakte van 15 x 25 centimeter en een minimum hoogte van 13 centimeter;
 - o een invliegopening van maximaal 2 centimeter boven de bodem (van binnen gemeten);
 - o en invliegopening van 7 centimeter breed en maximaal 3,5 centimeter hoog;
 - o dat de invliegopening asymmetrisch is aangebracht, zodat er een donkere hoek in de nestgelegenheid ontstaat.

Huismus

Huismussen zijn kenmerkende stadsvogels. In de nieuwe situatie kunnen daarom speciaal voor deze beschermde en in aantal teruglopende soort nestkasten worden aangeboden.

Naast het aanbieden van deze nestplaatsen is het van belang dat de omgeving tevens functioneel is. De voorwaarden die hieraan bijdragen zijn:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn in de directe omgeving (binnen 2,5 meter) van dekking. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.
- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (rupsen) voor de jongen.
- Niet teveel grote bomen.
- Altijd groenblijvende planten in hagen of gevelbegroeiing te gebruiken als collectieve slaapplek (en voor dekking).
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Drinkwater.

Vleermuizen

Indien in het plangebied geen vleermuizen worden aangetroffen tijdens het nader onderzoek, kan in de nieuwe situatie (in het kader van biodiversiteit in de stad en kansen voor de natuur) hier wel aandacht aan besteed worden. Er kunnen speciale voorzieningen in de nieuwe gebouwen gemaakt worden die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Hierdoor kan het plangebied alsnog bijdragen aan het leefgebied voor de vleermuizen. Er zijn speciaal voor renovatie, nieuwbouw of herbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuis-kwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'; Korsten *et al.*, 2011). Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

Kosten E., H., Limpens, H. Bouman & J. Reinhold, 2011. Vleermuisvriendelijk bouwen. Handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker. Zoogdiervereniging & Tauw.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2014a. Soortenstandaard Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2014b. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2014c. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*

Stedenbouwkundig masterplan Harmonieplein Maarsse, 2016. Gemeente Stichtse Vecht, LAP Landscape & Urban Design en Bureau Planmaat

Overig:

Floron Verspreidingsatlas Vaatplanten, <http://www.verspreidingsatlas.nl>

Webkaart Utrecht, <https://webkaart.provincie-utrecht.nl>

Website Zoogdiervereniging, www.zoogdiervereniging.nl

I Bijlagen

Wettelijk kader

Bijlage I Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespendif en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden

genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksma van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

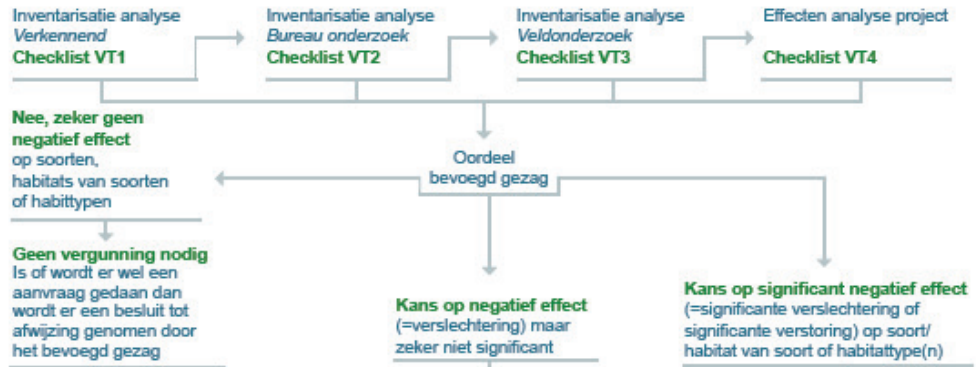
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

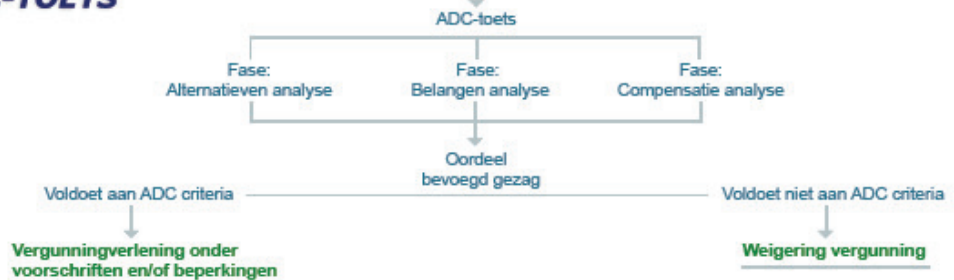
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0610913429
E. anthony.vandongen@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.